

Met een kist appels loopt Cornelia Ploeg de tuin uit.
“Deze gaan naar vrienden, we hebben er zo veel dit jaar!”
Samen met Reid de Jong woont ze in een vuurtorenwoning
aan de IJsselmeerkust. Zonder elektra en stromend water
richten ze hun leven zo zelfvoorzienend mogelijk in.
Leven in en met de natuur. Reid: “Ik sta iedere nacht
drie keer op, om het hemelse firmament te bewonderen.”

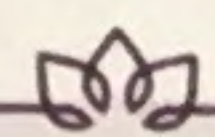
Tekst **DOUWE ANNE VERBRUGGE** | Fotografie **OTTO KALKHOVEN**

Rijkdom van zelfvoorziening

In een
vuurtoren-
woning

'JE ZOU DENKEN DAT ZO'N OUDE VENT ALS IK MET DE JAREN WAT RUSTIGER ZOU WORDEN
Maar het tegendeel is waar'

In het Workumer woonhuis dat aan de vuurtoren vastzit, ruikt het binnen naar de petroleum waar de lampen op branden. En naar pijptabak. Reid en zijn pijp zijn een onafscheidelijk stel. "Van beide pakes kreeg ik op mijn veertiende verjaardag een pijp cadeau. Sindsdien rook ik Echte Friesche Heeren-Baai pijptabak." Voorzien van een flinke witte baard heeft Reid alles weg van een schipper. Gevaren heeft hij ook wel, maar Reid is van huis uit architect en was hoogleraar stedenbouw in Delft. Cornelia: "Nog steeds bedenkt hij de constructies voor alle kluswerkzaamheden in en rond het huis. Ik zet het in elkaar."

Cornelia is handig. Heel handig. Ze weeft, spint, maakt kleding, doet aan pottenbakken, timmert, weet alles van de moestuin en het conserveren en bereiden van voedsel en is arts. "Als student medicijnen wist ik al dat ik ook iets 'met mijn handen' ging doen. Ik bouwde destijds een kajuitbootje waarmee ik over de Duitse wadden voer."

Strontrace

Cornelia leerde Reid meer dan twintig jaar geleden kennen tijdens de befaamde Strontrace: een zeilwedstrijd van Workum naar het Zuid-Hollandse Warmond. "Hoog tijd dat je mij een keer ten huwelijk vraagt, Reid", plaagt Cornelia haar levenspartner. Reid pakt haar even stevig vast, waarop Cornelia haar verhaal vervolgt: "Die Strontrace is in 1974 op initiatief van Reid voor het eerst gehouden. In vroeger tijden voeren vanuit Friesland boten vol mest naar de bollenstreek. Een lucratieve handel. Nu doen we dat met zakken kunstmest. Maar waar het Reid om te doen is, is dat de boten geheel op zeilkracht varen. Ieder jaar opnieuw." Reid leunt achterover. Al jarenlang is de verspilling van energie en het uitputten van Moeder Aarde zijn stokpaardje. Dé reden om eind jaren zestig met zijn toenmalige vrouw en vier kinderen de vuurtorenwoning te betrekken. "Hier was en is

geen waterleiding en geen elektra. Het is een rijkdom om zelfvoorzienend te kunnen zijn. Met een flinke moestuin en wat kippen en geiten kom je een heel eind. Van de geiten kregen we melk waarvan we kaas maakten en als er 'onzijdige' geitjes werden geboren - dat komt nog weleens voor bij geiten - dan gingen die voor de slacht. We looiden de huiden en aten er heerlijk vlees van. En vergeet de vis niet. We vingen hier in het water langs de dijk bot, snoekbaars, karpers en zelfs zalm." Van een teruggetrokken bestaan aan de IJsselmeerdijk bij Workum is geen sprake. Met de organisatie van zijn Strontrace houdt Reid het maatschappelijk probleem van de opwarming van de aarde op de kaart. Zijn oplossing is even eenvoudig als krachtig: "Als we alle koopvaardij-schepen en vissersboten op windkracht laten varen, schroeven we de vervuiling en daarmee de opwarming van de aarde met twintig procent terug. Daarmee vang je de klimaatbedreiging op. Klinkt simpel. En is ook simpel."

Wonen in de tuin

In de kelder onder de vuurtorenwoning heeft Cornelia haar voorraadkamer. Potten met ingemaakte zuurkool, bietjes en andere groenten sieren de kelderplanken. "En ik maak mijn eigen

De pijp wordt in het vuur gezet. "Wist je dat je een nieuwe pijp moet inroken?"

advocaat van de ganzen- en kippeneieren." De achtertuin onder aan de dijk is enorm. "Toen ik hier kwam stond er een enkel boompje. Moet je nu eens zien", overziet Reid zijn rijkdom. Cornelia is vandaag de dag de baas over de tuin. Zij bestiert het geheel. Al het werk op de uitgestrekte akkers noopt Cornelia en Reid met het klimmen der jaren om andere krachten in te zetten. "Buurman Wietze werkt hier een dag in de week. Maar eigenlijk zijn we op zoek naar nieuwe bewoners voor onze vuurtorenwoning. Wij willen dan wellicht in de tuin gaan wonen. Maar wel met het idee om gezamenlijk het erf te beheren. Daar heb je echt een dagtaak aan. Mensen die interesse hebben, moeten maar eens contact met

'HIER WAS EN IS
GEEN WATERLEIDING
EN GEEN ELEKTRA'

Het 'chemiedepot' van de vuurtoren dateert nog uit de tijd van de Zuiderzee.

Op het erf staan tal van hutjes. "Iemand vergeleek dit met het Openluchtmuseum, alleen wordt hier echt geleefd."

ons opnemen." Vanuit de verte rinkelt een belletje. "Dat is Reid. Geen mobieltjes voor ons. Ik denk dat hij aan het middagmaal wil."

Hoe ouder, hoe kwaaiër

Reid rammelt met zijn luciferdoosje. De pijp wordt in het vuur gezet. "Wist je dat je een nieuwe pijp moet inroken? De binnenkant van de pijp moet eerst goed verkoold raken, anders is de rook die je inademt veel te warm. Daar word je kotsmisselijk van. Eerst dus de nieuwe pijp voor een kwart vullen en voorzichtig roken. Langzaam kun je dat dan uitbouwen." Hij wappert de lucifer uit, om vervolgens terug te keren bij de internationale vraagstukken die hem bezighouden. "Uit de laatste onderzoeken blijkt dat de Noordpool over zeven tot tien jaar helemaal is weggesmolten. Hopelijk komt men nog tot het inzicht dat het echt wat oplevert om de koopvaardij en visserij onder zeil te brengen. En het kan echt hè. Ik ben betrokken bij Fair Transport. Een project van drie jongemannen die met hun zeilschepen Nordlys en Tres Hombres hun producten over de hele wereld transporteren. Maar het grootkapitalistische denken van een deel van de mensheid zorgt ervoor dat het niet ten uitvoer wordt gebracht. Je zou denken dat zo'n oude vent als ik met de jaren wat rustiger zou worden. Maar het tegendeel is waar. Ik word steeds kwaaiër. Dat gevoel van machteloosheid, daar kan ik slecht tegen. De Romeinse bouwmeester en militair Marcus Vitruvius die in de eerste eeuw voor Christus

leefde, adviseerde al om zuinig om te gaan met Moeder Aarde. We hebben blijkbaar niets geleerd. Dat relativeert de boel een beetje." De felle Friese oogjes glimmen, een lachsalvo volgt. "Veel Hollanders en Saksen denken weleens dat Friezen van die stugge types zijn, maar dat is een cliché. Nergens in Nederland waren er vroeger zoveel zangkoren en toneelverenigingen als hier. Friezen zijn fijngevoelige mensen. Betrokken op elkaar, met een emotionele inborst."

Bijen in de war

Als een bakken van rust en vertrouwen kijkt de vuurtoren sinds 1630 uit over het IJsselmeer. Reid heeft het liever over de Zuiderzee. Bang voor stormen of blikseminslagen is het vuurtorenechtpaar niet. "Bliksemschichten zoeken liever het water op. Dat geleidt

'AL DIE
STRALING VAN
radiogolven
IS NERGENS
GOED VOOR'

beter." Eén keer per jaar gaat het licht boven op de vuurtoren nog aan. Bij de start van Reids Strontrace zet hij met een gasbrander een flink vuur op. "Met de komst van de Afsluitdijk verloor de Workumer vuurtoren zijn functie. Het licht in de toren kwam van een raapoliebrander. De Duitsers gebruikten hem in de oorlog als uitkijktoren, ze hebben toen een telefoonkabel hier naartoe getrokken. De Wehrmacht-telefoon is er nog. Werkt nog steeds." Als het mobieltje van de fotograaf blipt, kan Reid het niet laten er een opmerking over te maken: "Joh, gooi dat ding toch weg. Al die straling van radiogolven is nergens goed voor. Onze speurbijen in de bijenkasten in onze tuin raken ervan in de war, waardoor alles in het honderd loopt. Uiteindelijk betekent dat hun ondergang. De mensen denken veel te weinig na over de impact van hun handelen op de natuur. Zo willen ze hier vlak voor de kust van Workum

tientallen windmolens plaatsen. Ik ben nu 83 en nog steeds doen mensen in mijn omgeving een beroep op mij om de kar te trekken tegen de komst van die dingen. Ze weten dat ik het niet kan laten. Want weet je, die molens zitten precies op de trekroutes van vogels, vissen en vlinders. Zij trekken langs de kustlijnen van Noord-Europa naar Afrika. Plaats een aantal van die molens ver weg midden op de Noordzee. Daar hebben veel minder dieren last van. En het verpest ons uitzicht niet."

Cornelie schenkt op het houten aanrecht nog wat koffie op. Met de koperen handpomp in het voorportaal van de vuurtorenwoning pompt ze water voor de vaat. Reid dommelt wat in. "Ik ga mijn bedstede opzoeken voor een middagdutje. Met de oplopende leeftijd krijg ik meer behoefte aan slaap. Maar dat neemt niet weg dat ik iedere nacht nog steeds drie keer opsta. Om half een, half drie en half zes. Dan bewonder ik het hemelse firmament. Of er leven is na dit leven? Ik ben doopsgezind opgegroeid ... Tja, ik denk dat ik voortleef in de dieren die mij onder de grond oppeuzelen. Zo is het cirkeltje toch weer rond." 🐑